

המחלקה לתלמוד ע"ש נפתל-יפה

המגמה לתורה שבעל-פה

ד"ר אהרן עמית	ראש המחלקה:
י' ריבלין, י' שפיר, ד' שפרבר, י' תבורי	פרופסור אמריטוס:
ד' הנשקה, ל' מוסקוביץ, ח' מיליקובסקי, א' שמש	פרופסור מן המניין:
מ' בר-אילן, ג' וולף, ח' מאק	פרופסור חבר:
י' גלינסקי, מ' סבתו, א' עמית, ע' פוקס, פ' רוט	מרצה בכיר:
א' ארנד	מורה בכיר:
ב' כהן, א' עצמון, ב' קצוף	מרצה:
ח' בורגנסקי	מורה:
depttl@mail.biu.ac.il	דואר אלקטרוני:
03-5318593, 03-5318612	טלפון:
03-7384152	פקס:
03-5318612, 03-5318593	טל' מענה קולי:
8:00-13:00	שעות קבלת קהל:
8:00-12:00	שעות קבלה טלפונית:

המחלקה לתלמוד, ובכללה המגמה לתורה שבעל-פה עוסקת במחקר התורה-שבעל-פה ובהוראתה, על היבטיה הפילולוגיים, הספרותיים, ההיסטוריים והמשפטיים. הספרות הנלמדת כוללת את ספרות התורה שבעל-פה לדורותיה, דהיינו: ספרות התנאים (משנה, תוספתא ומדרשי הלכה) והאמוראים (התלמוד הירושלמי והתלמוד הבבלי), ספרות האגדה והספרות הרבנית שנוצרה בדורות שלאחר חתימת התלמוד ועד ימינו. הספרות הרבנית מוגדרת בצורה רחבה ביותר והיא כוללת פרשנות תלמודית, ספרי פסיקה, אוספי מנהגים וספרות השו"ת.

בקורסי מבוא לומדים תלמידי המחלקה את הגישות והשיטות של המחקר האקדמי בכל תחום, קוראים בספרות המקורות ובספרות המחקר, נחשפים לבעיות העולות מן המחקר המדעי של הטקסטים ורוכשים כלי מחקר ומתרגלים את השימוש בהם. בקורסים מתקדמים התלמידים מעמיקים את היכרותם עם השיטות המדעיות והמתודולוגיות השונות הנוהגות בכל תחום. התלמידים מתבקשים לנסות את כוחם ביישומן של שיטות אלה על-ידי כתיבת עבודות סמינריוניות בתחומים הנלמדים. הקורסים עוסקים במגוון רחב של נושאים, ובהם: ספרים מיוחדים, עולם האמונות והדעות של חז"ל, פרקים מתולדות ההלכה לאורך ההיסטוריה (מימי בית שני וההלכה הכיתתית ועד ימינו) ולרוחב ההלכה (תפילה, מועדים, כשרות, אישות וענייני חושן משפט), ונושאים מן המשפט העברי (בעיקר בתחום אישות וחושן משפט).

המחלקה פתוחה לכול ורואה חשיבות מרובה בקליטת תלמידים מסוגי רקע שונים. במסגרת המחלקה קיימת מגמה מיוחדת לתורה-שבעל-פה המיועדת לתלמידים שאינם בעלי רקע תלמודי נרחב. מספר תכניות מחקר העוסקות בתחומים השונים של המחקר שפורטו למעלה קיימות במחלקה, ותלמידי המחלקה יכולים להשתלב בתכניות אלה. המחלקה מציעה מספר מלגות צנועות לתלמידיה על פי שיקולים של הצטיינות בלימודים ומצב כלכלי.

תלמידי המחלקה יכולים לקבל, בשיתוף עם בית הספר לחינוך, רישיון להוראת התורה שבעל-פה במוסדות החינוך במדינת ישראל, כולל מוסדות על-יסודיים.

המגמה לתושבע"פ

במחלקה לתלמוד קיימת מגמה לתורה-שבעל-פה. מגמה זו מיועדת לתלמידים/ות שאין להם רקע תלמודי רחב.

מבנה הלימודים והדרישות לתואר ראשון

א. תנאי קבלה לתואר ראשון

1. תעודת בגרות;
2. מבחן פסיכומטרי (מועמדים בעלי ממוצע בגרות של 9.5 ומעלה פטורים מבחינת הכניסה הפסיכומטרית).

ב. מסלולי לימוד לתואר הראשון

- המגמה לתורה-שבעל-פה מקיימת מספר מסלולי לימוד לתואר הראשון, ואלה הם:
1. מסלול מורחב - 46 ש"ש - למי שמבקש להתמחות בתושב"ע בהרחבה ואינו מעוניין ללמוד מקצוע אחר. מס' המסלול 10101;
  2. מסלול ראשי - 30 ש"ש - למי שמבקש ללמוד גם במחלקה אחרת בהיקף של מקצוע משני. מס' המסלול 10201;
  3. מסלול דו-ראשי - 27 ש"ש - למי שמבקש ללמוד גם במחלקה אחרת המציעה אף היא הסדר של מסלול דו-ראשי. מס' המסלול 10250;
  4. מסלול דו-ראשי מובנה - 25 ש"ש - למי שמבקש ללמוד בהיקף דומה במחלקה אחרת שיש הסכם בינה לבין המחלקה לתלמוד; המחלקות הן: תנ"ך, תולדות עם ישראל, ספרות עם ישראל, לימודי ארץ ישראל, לשון עברית, לימודים קלאסיים ולימודי מידענות. מס' המסלול 10260;
  5. מסלול ישיר לתואר השני. על פי תקנון האוניברסיטה מקיימת המחלקה לתלמוד מסלול לימודים ישיר לתואר שני לתלמידים מצטיינים. התכנית מיועדת לתלמידים המצטיינים בלימודיהם לתואר הראשון. תלמידים אלה יכולים להתחיל את לימודיהם לתואר השני בשנה האחרונה ללימודי התואר הראשון. התכנית כפופה לתנאים הנהוגים באוניברסיטה במסלול הישיר, ופרטים עליה ניתן לקבל במזכירות האקדמית ובוועדה לתואר שני.

הבהרה 1: ש"ש (=שעה שנתית) פירושה קורס בן שעה אחת המתקיים מדי שבוע בשבוע במשך שנה אקדמית שלמה או קורס בן שתיים המתקיים בסמסטר אחד בלבד. סטודנט הלומד, למשל, במשך שנה שלמה 24 שעות מדי שבוע בשבוע – "אגר" באמתחתו 24 שעות שנתיות.

הבהרה 2: רוב תלמידי האוניברסיטה חייבים בלימודי יסוד ביהדות בהיקף של 14 ש"ש, מהם 4 ש"ש בתלמוד. תלמידי המחלקה בכל המסלולים חייבים ללמוד את 4 ש"ש של חובת לימודי היסוד בתלמוד מתוך קורסי הבחירה של המחלקה, בנוסף לדרישות הש"ש בהתאם למסלולם. הוראה זו איננה חלה על תלמידים הפטורים מלימודי יסוד.

ג. פירוט הדרישות

1. להלן פירוט הרכב הקורסים לכל התלמידים, לפי מכסת השעות שהם חייבים בהם בכל מסלול. הקורסים מאוגדים ב"אשכולות" לפי תחומיהם.
2. מטלות נוספות בכל המסלולים הנ"ל התלמידים חייבים במטלות נוספות שהאוניברסיטה מטילה על כל תלמידיה (כגון: שפה זרה, קורסים כלליים ולימודי יסוד) והן מפורטות במקום אחר בחוברת זו. על התלמיד מוטלת החובה לברר בדיוק מה הן חובותיו ולמלא אותן.

דרישות לתושב"ע במסלול מורחב:

דרישות המחלקה לשנת הלימודים התשע"ז

46 ש"ש בהיקף הבא :
שנה א'- קורסי חובה בהיקף של 6 ש"ש
קורסי בחירה
בחינת בקיאות- חובה בשנים א'-ג'
שנים ב'-ג'- קורסי בחירה
3 עבודות סמינריוניות

רשימה מפורטת של הקורסים ניתן לראות בכתובת :

https://priel.biu.ac.il/yedion/fireflyweb.aspx?prgname=S_PROG&Arguments=-N10,-N2017,-N10101

דרישות לתושב"ע במסלול ראשי :

30 ש"ש בהיקף הבא :
שנה א'- קורסי חובה בהיקף של 6 ש"ש
קורסי בחירה
בחינת בקיאות- חובה בשנים א'-ג'
שנים ב'-ג'- קורסי בחירה
2 עבודות סמינריוניות

רשימה מפורטת של הקורסים ניתן לראות בכתובת :

https://priel.biu.ac.il/yedion/fireflyweb.aspx?prgname=S_PROG&Arguments=-N10,-N2017,-N10201

דרישות לתושב"ע במסלול דו-ראשי מובנה :

25 ש"ש בהיקף הבא :
שנה א'- קורסי חובה בהיקף של 6 ש"ש
קורסי בחירה
בחינת בקיאות- חובה בשנים א'-ג'
שנים ב'-ג'- קורסי בחירה
שתי עבודות סמינריוניות

רשימה מפורטת של הקורסים ניתן לראות בכתובת :

https://priel.biu.ac.il/yedion/fireflyweb.aspx?prgname=S_PROG&Arguments=-N10,-N2017,-N10250

דרישות לתושב"ע במסלול דו-ראשי לא מובנה :

27 ש"ש בהיקף הבא :
שנה א'- קורסי חובה בהיקף של 6 ש"ש
קורסי בחירה
בחינת בקיאות- חובה בשנים א'-ג'
שנים ב'-ג'- קורסי בחירה
שתי עבודות סמינריוניות

רשימה מפורטת של הקורסים ניתן לראות בכתובת :

https://priel.biu.ac.il/yedion/fireflyweb.aspx?prgname=S_PROG&Arguments=-N10,-N2017,-N10260

מבנה הלימודים והדרישות לתואר שני

א. תנאי קבלה לתואר השני

תנאי הקבלה ללימודי התואר השני הם :

א. תואר ראשון בציון ממוצע של 76% לפחות. תלמידים מצטיינים בלימודיהם לתואר הראשון יכולים להירשם לאחד ממסלולי התואר השני לפני סיום התואר הראשון בתכנית הנקראת "מסלול ישיר לתואר שני". תלמיד שבלמודי התואר

דרישות המחלקה לשנת הלימודים התשע"ז

הראשון לא התמחה בתושב"ע כחוג ראשי יחויב בהשלמות בהתאם למסלול שלו כמפורט להלן.
ב. ראיון אישי למועמדים למסלול א'

ב. מסלולי לימוד לתואר השני

בלימודי התואר השני קיימים שלושה מסלולים: מסלול א', הכולל כתיבת מחקר מתקדם (תזה); מסלול ב' המיועד לאלה הרוצים להרחיב את ידיעותיהם מבלי להתמקד במחקר; מסלול ג' המיועד לבעלי תואר אקדמי ותעודת הוראה. הקורסים והמטלות האחרות הנדרשים ייקבעו בהתאם לרקע התלמיד. במחלקה לתלמוד קיים מסלול משולב לתואר השלישי שבוגרי תושב"ע שהצטיינו במיוחד בלימודיהם יוכלו להשתלב בו. ראה פרטים בתכנית המחלקה לתלמוד לתואר השני.

1. מסלול א' (עם תזה)

- א. בוגרי התואר הראשון בתושב"ע חייבים ב-12 ש"ש בקורסים המיועדים לתלמידים משנה ג' ומעלה (קורסים אלה מסומנים ג+ ברשימת הקורסים).
- ב. תלמידים שאינם בעלי תואר אקדמי בתושב"ע חייבים גם בהשלמות בהיקף של עד 6 ש"ש (בתיאום עם ראש המחלקה) – ס"ה 18 ש"ש, מתוכן 12 ש"ש בקורסים המיועדים לתלמידים משנה ג' ומעלה (קורסים אלה מסומנים ג+ ברשימת הקורסים).

2. מסלול ב' (בלי תזה)

- א. בוגרי התואר הראשון בתושב"ע, או בוגרי תואר ראשון בתחומים אחרים שיש להם רקע תורני רחב, חייבים ב-18 ש"ש בקורסים המיועדים לתלמידים משנה ג' ומעלה (קורסים אלה מסומנים ג+ ברשימת הקורסים).
- ב. תלמידים שאינם בעלי תואר אקדמי בתושב"ע חייבים גם בהשלמות בהיקף של עד 6 ש"ש (בתיאום עם ראש המחלקה) – ס"ה 24 ש"ש, מתוכן 18 ש"ש בקורסים המיועדים לתלמידים משנה ג' ומעלה (קורסים אלה מסומנים ג+ ברשימת הקורסים).

ניתן לסיים את הלימודים בתכנית זו בתוך שנה אחת באמצעות לימודים במשך יומיים בשבוע בקורסים פרונטליים או ביום אחד בשבוע באמצעות קורסים מתקשבים.

רשימה מפורטת של הקורסים ניתן לראות בכתובת:

https://priel.biu.ac.il/yedion/fireflyweb.aspx?prgname=S_PROG&Arguments=-N10,-N2017,-N10501

3. מסלול ג' (מיוחד למורים)

- בוגרי התואר הראשון ביהדות חייבים ב-18 ש"ש, מתוכן 16 ש"ש בקורסים המיועדים לתלמידים משנה ג' ומעלה (קורסים אלה מסומנים ג+ ברשימת הקורסים).
- א. תלמידים שאינם בעלי תואר אקדמי ביהדות חייבים גם בהשלמות בהיקף של עד 6 ש"ש (בתיאום עם ראש המחלקה), ובס"ה 24 ש"ש, מתוכן 16 ש"ש בקורסים המיועדים לתלמידים משנה ג' ומעלה (קורסים אלה מסומנים ג+ ברשימת הקורסים).
- כל מקרה יידון לגופו.

4. מסלול ייחודי – מיקוד באגדה (בשותפות עם המחלקה לספרות עם ישראל)

- (סה"כ 18 ש"ש): 16 ש"ש במחלקות לספרות עם ישראל ולתלמוד, וקורס חובה לתואר שני במחלקת האם (תלמוד או ספרות) - 2 ש"ש. השייך המחלקתי ייקבע על פי מאזן הקורסים שנבחר על ידי הסטודנט/ית. עליו לבחור 10 ש"ש + קורס חובה לתואר שני במחלקת האם (2 ש"ש), ו-6 ש"ש במחלקה המקבילה.
- א. בוגרי התואר הראשון ביהדות חייבים ב-18 ש"ש, מתוכן 16 ש"ש בקורסים המיועדים לתלמידים משנה ג' ומעלה (קורסים אלה מסומנים ג+ ברשימת הקורסים).
- ב. תלמידים שאינם בעלי תואר אקדמי ביהדות חייבים גם בהשלמות בהיקף של עד 6 ש"ש (בתיאום עם ראש המחלקה),

דרישות המחלקה לשנת הלימודים התשע"ז

ובס"ה 24 ש"ש, מתוכן 16 ש"ש בקורסים המיועדים לתלמידים משנה ג' ומעלה (קורסים אלה מסומנים ג+ ברשימת הקורסים).
כל מקרה יידון לגופו.

ניתן לסיים את הלימודים בתכנית זו בתוך שנה אחת באמצעות לימודים במשך יומיים בשבוע בקורסים פרונטליים או ביום אחד בשבוע באמצעות קורסים מתוקשבים.

רשימה מפורטת של הקורסים ניתן לראות בכתובת:

https://priel.biu.ac.il/yedion/fireflyweb.aspx?prgname=S_PROG&Arguments=-N10,-N2017,-N10502

ג. פירוט הדרישות

1. פירוט הרכב הקורסים לכל התלמידים, לפי מכסת השעות שהתלמיד חייב בהן בכל מסלול. הקורסים מאוגדים ב"אשכולות" לפי תחומיהם.

2. עבודת המחקר (למסלול א')

להוראות כלליות על עבודת המחקר ראה נספחים 1, 2 ו-3 לתקנות הוועדה לתואר שני. יש להגיש את ההצעה של תכנית המחקר לשיפוט במחלקה עד סוף שנת הלימודים הראשונה. אחרי הגשת העבודה ייבחן התלמיד בחינת גמר בעל-פה על עבודת המחקר.

3. מטלות נוספות

בכל המסלולים הנ"ל התלמידים חייבים במטלות נוספות שהאוניברסיטה מטילה על כל תלמידיה, המפורטות במקום אחר בחוברת זו. על התלמיד מוטלת החובה לברר בדיוק מה הן חובותיו ולמלא אותן.